

SFS 2007:667

Utkom från trycket
den 17 juli 2007

Förordning om allvarliga miljöskador;

utfärdad den 5 juli 2007.

Regeringen föreskriver¹ följande.

1 § Denna förordning är i fråga om 3–16 och 20–23 §§ meddelad med stöd av 10 kap. 21 § miljöbalken.

Definitioner

2 § Termer och uttryck som används i denna förordning har samma betydelse som i 10 kap. miljöbalken, förordningen (1998:1252) om områdeskydd enligt miljöbalken m.m. och förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.

Skador på vatten

3 § Vid bedömningen av om en skada är en allvarlig miljöskada enligt 10 kap. 1 § andra stycket 2 miljöbalken skall det särskilt beaktas om skadan har en betydande negativ effekt på

1. ett vattenområdes ekologiska status, kemiska ytvattenstatus eller ekologiska potential, eller
2. en grundvattenförekomsts kvantitativa status eller kemiska grundvattenstatus.

Vid en sådan bedömning skall förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön tillämpas. Det skall särskilt beaktas om det enligt 4 kap. 11 § den förordningen har beslutats om undantag från de kvalitetskrav på det berörda vattenområdet eller grundvattnet som följer av 4 kap. 2–5 §§ samma förordning.

Skador på arter och livsmiljöer

4 § Vid bedömningen av om en skada är en allvarlig miljöskada enligt 10 kap. 1 § andra stycket 3 miljöbalken skall det särskilt beaktas om skadan har en betydande negativ effekt när det gäller att uppnå eller bibehålla en gynnsam bevarandestatus för

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG av den 21 april 2004 om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador (EUT L 143, 30.4.2004, s. 56, Celex 32004L0035), ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/21/EG (EUT L 102, 11.4.2006, s. 15, Celex 32006L0021).

1. en skyddad djur- eller växtart som har markerats med bokstaven B, N eller n i bilagan till artskyddsförordningen (1998:179), eller
2. livsmiljön för en sådan art som avses i 1, om skadan avser
 - a) ett naturområde som har förtecknats enligt 7 kap. 27 § första stycket 1 eller 2 miljöbalken, eller
 - b) ett djurs fortplantningsområde eller viloplats som skyddas enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 kap. 1 § miljöbalken.

5 § Bedömningen av en skadas effekt på en arts eller livsmiljös bevarandestatus enligt 4 § skall göras med utgångspunkt från

1. en jämförelse mellan
 - a) den bevarandestatus som arten eller livsmiljön har i skadat tillstånd och de funktioner som arten eller livsmiljön har i det tillståndet till förmån för andra naturresurser, och
 - b) den bevarandestatus och de funktioner som arten eller livsmiljön skulle ha haft vid skadetillfället om skadan inte hade uppstått, och
2. artens eller livsmiljöns betydelse för allmänhetens friluftsliv.

6 § Bedömningen av en skadas effekt på en arts eller livsmiljös bevarandestatus enligt 4 § skall i den utsträckning det är möjligt göras med hjälp av mätbara uppgifter om

1. antalet individer, deras täthet eller utbredningsområde,
2. de skadade enskilda individernas eller det skadade områdets funktion i förhållande till bevarandet av arten eller livsmiljön, med utgångspunkt från artens eller livsmiljöns sällsynthet och dess naturliga utbredning inom skadeplatsens närområde, Sveriges territorium och den del av Europeiska unionens medlemsstaters territorier som omfattas av EG-fördraget,
3. artens livskraft och förmåga till förökning eller livsmiljöns förmåga till återbildning, och
4. förmågan hos arten eller livsmiljön att, kort tid efter det att skadan har uppstått, återhämta sig utan avhjälpandeåtgärder till ett tillstånd som endast genom artens eller livsmiljöns egen dynamik leder till en bevarandestatus som är minst lika god som innan skadan uppstod.

7 § Trots 4–6 §§ skall en negativ effekt på en arts eller livsmiljös bevarandestatus inte läggas till grund för att anse att en skada är en allvarlig miljöskada

1. om den negativa effekten är mindre än en naturlig variation som kan anses vara normal för artens eller livsmiljöns bevarandestatus eller funktioner för andra naturresurser,
2. i den mån den negativa effekten har en naturlig orsak,
3. i den mån den negativa effekten är ett resultat av en verksamhet eller åtgärd som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av det berörda området,
4. i den mån den negativa effekten har orsakats av en verksamhet eller åtgärd som fått tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken och verksamhetsutövaren har följt de villkor och bestämmelser som tillståndet är förenat med, eller
5. om arten eller livsmiljön, kort tid efter det att skadan har uppstått, kommer att återhämta sig utan avhjälpandeåtgärder till det tillstånd som arten el-

ler livsmiljön skulle ha haft vid skadetillfället om skadan inte hade uppstått eller till ett tillstånd som endast genom artens eller livsmiljöns egen dynamik leder till en bevarandestatus som är minst lika god som innan skadan uppstod.

Utgångspunkter för att bestämma åtgärder för avhjälpande

8 § Innan man bestämmer vilka åtgärder som behöver vidtas för att avhjälpande en allvarlig miljöskada skall man beakta möjligheten till naturlig återhämtning utan avhjälpandeåtgärder.

9 § När det har uppstått en allvarlig miljöskada genom förorening av mark skall åtgärderna för avhjälpandet bestämmas med utgångspunkt från

1. den risk som den förorenade marken har för människors hälsa med hänsyn till

a) markens egenskaper och funktion,
b) det förorenande ämnets eller preparatets eller den förorenande organismens eller mikroorganismens typ, koncentration och farlighet, och

c) risken att föroreningen sprids,

2. pågående markanvändning, och

3. den framtida markanvändning som

a) enligt gällande föreskrifter eller beslut var planerad när skadan uppstod, eller

b) kan förutses med hänsyn till det berörda områdets karaktär och förväntade utveckling, om det saknas gällande föreskrifter eller beslut för den framtida markanvändningen.

10 § När det har uppstått en allvarlig miljöskada genom påverkan på ett vattenområde, grundvatten, en art eller en livsmiljö, skall åtgärderna för avhjälpande bestämmas med utgångspunkt från den naturresurs som har skadats, naturresursens funktion för andra naturresurser och naturresursens betydelse för allmänhetens friluftsliv.

Åtgärder för att kompensera för förlorade miljövärden

11 § Om det med anledning av en allvarlig miljöskada behöver vidtas åtgärder för att kompensera för de miljövärden som är eller kommer att vara förlorade i avvaktan på att miljön återställs till det skick som den skulle ha varit i om skadan inte hade uppstått, skall de kompensande åtgärderna

1. i fråga om en skada på ett vattenområde eller grundvatten, innebära att kvaliteten på vattenmiljön på den plats där skadan uppstod eller på en annan plats blir bättre än vad den skulle ha varit om skadan inte hade uppstått, eller

2. i fråga om en skada på en art eller livsmiljö, innebära att förutsättningarna för att bevara en sådan art eller livsmiljö som avses i 4 § 1 eller 2 på den plats där skadan uppstod eller på en annan plats blir bättre än vad de skulle ha varit om skadan inte hade uppstått.

12 § Om det med anledning av en allvarlig miljöskada behöver vidtas åtgärder för att kompensera för de miljövärden som kommer att vara förlorade på grund av att miljön inte kan återställas till det skick som den skulle ha va-

rit i om skadan inte hade uppstått, skall de kompenserande åtgärderna så långt det är möjligt

1. i fråga om en skada på ett vattenområde eller grundvatten, innebära att kvaliteten på en sådan naturresurs och dess funktioner på den plats där skadan uppstod eller på en annan plats är lika god som den kvalitet som naturresursen skulle ha haft om skadan inte hade uppstått, eller

2. i fråga om en skada på en art eller livsmiljö, innebära att förutsättningarna för att bevara en sådan art eller livsmiljö som avses i 4 § 1 eller 2 på den plats där skadan uppstod eller på en annan plats är lika goda som de förutsättningar som skulle ha varit om skadan inte hade uppstått.

Om det är möjligt, skall en kompensationsåtgärd som vidtas på en annan plats än den där skadan uppstod vidtas på en plats som i fråga om naturresursens funktion och dess betydelse för allmänhetens friluftsliv har anknytning till den plats där skadan uppstod.

13 § Kompensationsåtgärder enligt 11 och 12 §§ skall bestämmas

1. med en sådan metod för bedömning av likvärdighet som innebär att naturresurs jämförs med naturresurs och naturresursfunktion jämförs med naturresursfunktion, så att

a) åtgärderna ger naturresurser och funktioner av samma typ och med samma kvalitet och kvantitet som de skadade, eller i den mån sådana åtgärder inte är möjliga, ger andra naturresurser eller funktioner, och

b) åtgärderna i kvantitet kompenserar för eventuella brister i kvalitet, och

2. med beaktande av att ju längre tid det tar att avhjälpa skadan, desto större behöver åtgärdernas omfattning och antal vara.

14 § Om det inte är möjligt att använda en sådan metod som avses i 13 § 1, får kompensationsåtgärder enligt 11 och 12 §§ bestämmas med användning av en metod som innebär ekonomisk värdering av naturresurser och funktioner eller med någon annan värderingsmetod.

Om en metod med ekonomisk värdering används och det inte är möjligt att inom rimlig tid eller till en rimlig kostnad uppskatta värdet av de naturresurser och funktioner som skall kompensera för skadan, får åtgärderna bestämmas så att kostnaderna för dessa motsvarar det uppskattade värdet av skadan.

Val mellan alternativa åtgärder

15 § När det finns alternativa åtgärder för att avhjälpa en skada på vatten, en art eller en livsmiljö skall varje alternativ bedömas med utgångspunkt från bästa möjliga teknik och med hänsyn till

1. åtgärdens effekter på människors hälsa och säkerhet,
2. kostnaden för att genomföra åtgärden,
3. sannolikheten för att åtgärden blir framgångsrik,
4. i vilken utsträckning åtgärden förebygger framtida skador,
5. i vilken utsträckning åtgärden innebär risk för att ytterligare skador uppstår,
6. i vilken utsträckning åtgärden gynnar naturresursen och dess funktioner,

7. i vilken utsträckning åtgärden tillgodoser berörda sociala, ekonomiska och kulturella intressen och särskilda lokala intressen,
8. den tid för avhjälpandet som åtgärden innebär,
9. i vilken utsträckning åtgärden leder till att den plats där skadan uppstod återställs, och
10. hur åtgärden anknäver geografiskt till den plats där skadan uppstod.

16 § När det finns alternativa åtgärder för att avhjälpa en skada på vatten, en art eller en livsmiljö får man bestämma åtgärderna på så sätt att miljön inte blir helt återställd på den plats där skadan uppstod, om

1. den eller de naturresurser och naturresursfunktioner som inte återställs kompenseras genom att göra likvärdiga naturresurser och funktioner tillgängliga på en annan plats eller på annat sätt åstadkomma en kvalitet på miljön som totalt sett är likvärdig med den kvalitet som skulle ha varit om skadan inte hade uppstått, och
2. bedömningen av vad som krävs för att åstadkomma en sådan likvärdig kvalitet på miljön görs enligt 13 § 1.

Redogörelse för åtgärder när en skada har uppstått

17 § En redogörelse för åtgärder enligt 10 kap. 13 § miljöbalken skall innehålla

1. uppgift om skadans typ, omfattning och orsaker,
2. de riskbedömningar och det underlag i övrigt som ligger till grund för bedömningen av vilka åtgärder som behöver vidtas,
3. uppgift om övriga omständigheter som har betydelse för att skadan skall kunna avhjälpas,
4. en karta som visar det skadade området, det område som skadan kan spridas till och de fastigheter eller delar av fastigheter som berörs av avhjälpandeåtgärderna, och
5. namn och adress på ägare och innehavare av särskild rätt till berörda fastigheter samt kända borgenärer med panträtt i fastigheterna.

Tillsynsmyndighetens föreläggande om åtgärder

18 § Innan tillsynsmyndigheten beslutar ett föreläggande enligt 10 kap. 14 § miljöbalken skall myndigheten i fråga om de åtgärder som behöver vidtas för att avhjälpa en skada

1. samråda med den som är ansvarig för avhjälpandet,
2. ge ägare och innehavare av särskild rätt till berörda fastigheter, kända borgenärer med panträtt i berörda fastigheter samt de statliga och kommunala myndigheter som har väsentliga intressen att bevaka i frågan tillfälle att yttra sig inom viss tid, och
3. genom kungörelse i ortstidning eller på annat lämpligt sätt ge den allmänhet som är berörd och sådana ideella föreningar som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken tillfälle att yttra sig inom viss tid.

Om det behövs för utredningen i ärendet skall tillsynsmyndigheten hålla sammanträde och besiktning på platsen. Tillsynsmyndigheten skall meddela tid och plats för detta genom kungörelse i ortstidning. De som anges i första

stycket 1 och 2 samt andra som har yttrat sig i ärendet skall på lämpligt sätt underrättas.

En kungörelse skall innehålla uppgift om var handlingarna i ärendet hålls tillgängliga. En kungörelse enligt första stycket 3 skall även innehålla uppgift om den tid inom vilken yttrande skall ges in.

19 § I ett föreläggande enligt 10 kap. 14 § miljöbalken skall det redovisas vilka fastigheter eller delar av fastigheter som berörs av avhjälpandeåtgärderna.

Ett föreläggande skall snarast möjligt delges den som är ansvarig för avhjälpandet, ägare och innehavare av särskild rätt till berörda fastigheter samt kända borgenärer med panträtt i berörda fastigheter. En kungörelse om beslutet skall snarast möjligt införas i ortstidning. En kopia av föreläggandet skall sändas till de statliga och kommunala myndigheter som har väsentliga intressen att bevaka i frågan.

Åtgärder när flera skador behöver avhjälpas

20 § När det har uppstått flera skador som inte kan avhjälpas samtidigt, får tillsynsmyndigheten bestämma i vilken ordning skadorna skall avhjälpas.

Vid bedömningen skall det beaktas skadornas typ och omfattning, möjligheten till naturlig återhämtning, de risker som skadorna har för människors hälsa och miljön samt omständigheterna i övrigt.

Beslut om inga ytterligare åtgärder

21 § Tillsynsmyndigheten får besluta att inga ytterligare avhjälpandeåtgärder behöver vidtas, om

1. de åtgärder som redan har vidtagits säkerställer att det inte längre finns någon betydande risk för att människors hälsa, vattenområden, grundvatten eller sådana arter eller livsmiljöer som avses i 4 § 1 eller 2 påverkas negativt, och

2. kostnaderna för de åtgärder som behövs för att återställa miljön till det skick som den skulle ha varit i om skadan inte hade uppstått, eller en liknande nivå, inte står i proportion till de miljöfördelar som skulle uppnås.

Undantag för vissa verksamheter

22 § Om en verksamhet eller åtgärd som är nödvändig med hänsyn till Försvarmaktens operativa förmåga har bidragit till en allvarlig miljöskada, gäller kraven på avhjälpande enligt 10 kap. 5 § första stycket miljöbalken i den utsträckning det kan anses skäligt.

När ansvarets omfattning bestäms skall det beaktas

1. om skadan har orsakats av utsläpp eller andra åtgärder som när de ägde rum var tillåtna enligt föreskrifter i lag eller annan författning eller enligt en myndighets beslut,

2. hur länge verksamheten har bedrivits eller hur lång tid som har gått sedan verksamheten bedrevs eller åtgärden vidtogs, och

3. omständigheterna i övrigt.

23 § Den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd inom jordbruket, skogsbruket, rennärningen eller yrkesfisket eller som utgör väghållning, är ansvarig för avhjälpan enligt 10 kap. 5 och 12–14 §§ miljöbalken endast om

1. det på grund av verksamhetsutövarens fel eller försummelse har uppstått en allvarlig miljöskada på en art eller livsmiljö, eller
2. skadan har orsakats av
 - a) en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 5 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd,
 - b) en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 11 kap. miljöbalken och som avser uppförande, ändring, lagning och utrivning av dammar eller andra anläggningar i vattenområden, bortledning av vatten från vattenområden eller bortledning av grundvatten och utförande av anläggningar för detta,
 - c) sådan innesluten användning och avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer som avses i 13 kap. miljöbalken,
 - d) hantering av en kemisk produkt eller bioteknisk organism enligt 14 kap. miljöbalken,
 - e) transport av farligt gods eller överlämnande av farligt gods till någon annan för transport som omfattas av lagen (2006:263) om transport av farligt gods, eller
 - f) gränsöverskridande avfallstransport inom, till eller från Europeiska unionen som kräver ett godkännande eller som är förbjuden enligt rådets förordning (EEG) nr 259/93 av den 1 februari 1993 om övervakning och kontroll av avfallstransporter inom, till och från Europeiska gemenskapen².

Avgifter

24 § Bestämmelser om avgifter för tillsyn finns i förordningen (1998:940) om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken.

Överklagande

25 § Bestämmelser om överklagande av en tillsynsmyndighets beslut finns, såvitt gäller generalläkaren, i 18 kap. 1 § miljöbalken och, vad gäller övriga myndigheter, i 19 kap. 1 § miljöbalken.

Underrättelse om gränsöverskridande miljöskador

26 § Om det har uppstått en allvarlig miljöskada som kan påverka människors hälsa eller miljön i ett annat land i Europeiska unionen, skall tillsynsmyndigheten underrätta berörd myndighet i det andra landet.

Rapportering

27 § Naturvårdsverket skall fullgöra de uppgifter i fråga om rapportering till Europeiska kommissionen som följer av artikel 18 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG av den 21 april 2004 om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador.

² EGT L 30, 6.2.1993, s. 1 (Celex 31993R0259).

28 § En tillsynsmyndighet som har beslutat om ett föreläggande enligt 10 kap. 14 § miljöbalken skall lämna de uppgifter till Naturvårdsverket som verket behöver för rapporteringen enligt 27 §.

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2007.

På regeringens vägnar

ANDREAS CARLGREN

Ulf Yngvesson
(Miljödepartementet)